

سازمان هواشناسی ایران

همانطور که قبلا هم اشاره شد در روز ۳۰ اکتبر سال ۱۹۵۹ دولت ایران بعنوان صد و سومین نماینده عضویت سازمان هواشناسی جهانی در آمد. برای اینکه بدانیم هواشناسی در مملکت ما چگونه پیدا شده و ترقیات آن به چه نحو صورت گرفته است لازمست چندین سال بعقب برگردیم، در سالهای جنگ دوم جهانی رفت و آمد هواپیما های خارجی موجب گردید که یک واحد کوچک هواشناسی برای تامین سلامت پروازها در اداره کل هواپیمائی کشوری (فرودگاه مهرآباد) بوجود آید، این واحد در فتنه رفته با ایجاد ایستگاههای هواشناسی در شهرستانها و تعلیم و تربیت کارمندان فنی تحت نظر کارشناسان سازمان هواپیمائی کشوری جهانی توسعه یافت.

در همان اوان نیز يك واحد هواشناسی در وزارت کشاورزی تشکیل گردید تا آمارهای جوی مورد لزوم کشاورزی را تهیه نماید ضمنا پس از ایجاد سازمان برنامه برای اجرای طرحهای هفت ساله آن سازمان معلوم شد که فقدان اطلاعات

جوی و اقلیمی مانع بزرگی برای پی ریزی و انجام برنامه های مربوطه میباشد در نتیجه طبق عمل کرد در تمام کشورهای مترقی جهان از آنجائیکه تمرکز کلیه فعالیت های هواشناسی کشور در یک هسته مرکزی ضروری بنظر میرسید لهذا در آذرماه ۱۳۳۴ اداره کل هواشناسی ایران طی تصویبنامه هیئت دولت در سازمان وزارت راه بوجود آمد و از سال ۱۳۳۵ با کمک مالی سازمان برنامه و اداره کل هواپیمائی کشوری مشغول فعالیت گردید.

اداره کل هواشناسی ایران در دوسه سال اول فعالیت خود با استفاده از کارمندان هواشناسی هواپیمائی کشوری . نیروی هوائی شاهنشاهی . وزارت کشاورزی و بنگاه مستقل آبیاری که از ادارات و واحدهای مربوطه حقوق و مزایای خود را دریافت میداشتند شروع کرد و از اول سال ۱۳۳۹ صاحب بودجه مستقل گردید و بعنوان يك واحد مستقل در حوزة وزارت راه انجام وظیفه میکند . وظایف و نوع کاری را که سازمان هواشناسی ایران در حال حاضر انجام میدهد میتوان به سه قسمت متمایز

تقسیم نمود:

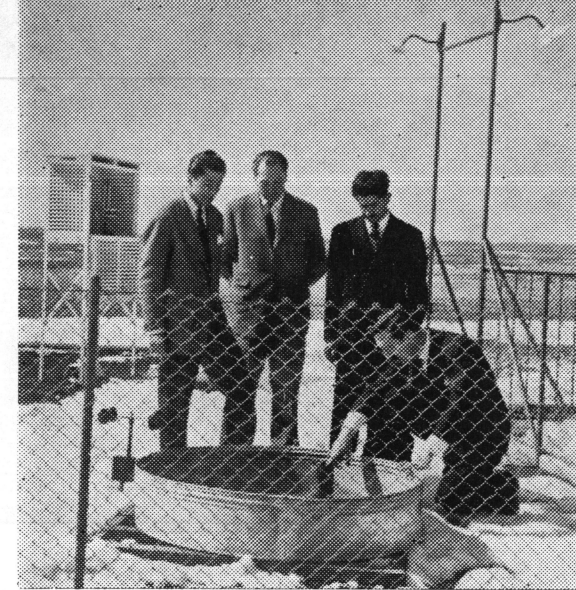
- ۱- رفع نیازمندی های فوری هواپیمائی
 - ۲- رفع نیازمندی های دستگاه کشاورزی و آبیاری
 - ۳- بررسی آمارها و تحقیقات علمی
- اکنون وظایف و سازمان هر قسمتی را جداگانه تشریح مینمایم:

۱- رفع احتیاج فوری هواپیمائی

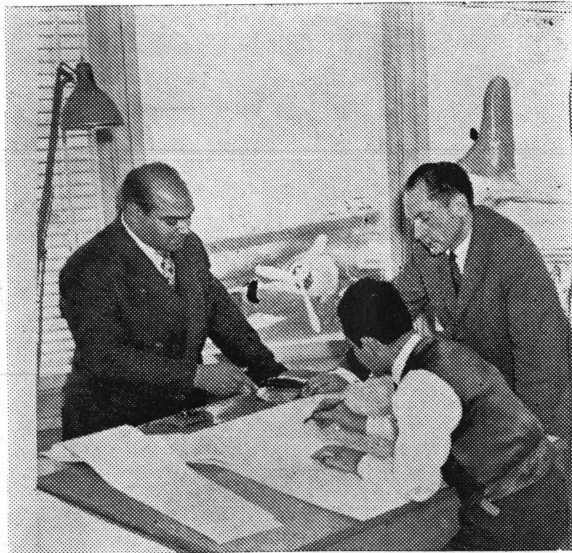
اطلاعات لازم برای این قسمت از ایستگاههای سطح زمین (سیمو پتیک) و ایستگاههای سطوح فوقانی جوی (رادیسوند- رادار- پایلت بالن) در داخل و خارج کشور دریافت و بوسیله اداره پیش بینی که مرکز آن در فرودگاه مهرآباد مستقر گردیده است در اختیار هواپیماها قرار داده میشود.

شبكة ایستگاههای هواشناسی سطح زمین مربوط به این قسمت شامل ۳۷ ایستگاه میباشد که ۲۴ ساعته، هر ساعت یکبار گزارشات جوی را به مهرآباد مخابره مینمایند،

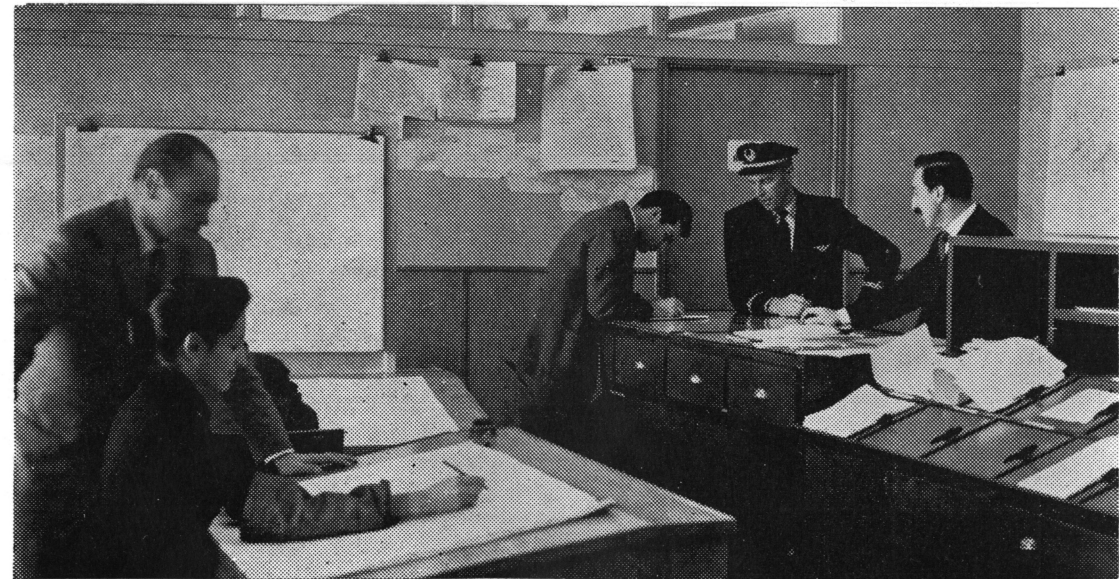
شبكة ایستگاههای دیده بانی سطوح فوقانی فعلا شامل دو ایستگاه رادیسوند در تهران و کرمان و ۷ ایستگاه پایلت بالن میباشد که با توجه بوسعت خاک مملکت ما کافی نبوده و در نظر است که در آینده نزدیکی توسعه یافته و مجهز بدستگاه

محوطه دیده بانی ایستگاه هواشناسی در مهر آباد

گزارش های جوی که بصورت رمز رسیده بر روی نقشه های مخصوص بوسیله دیده بانان منطبق می شود

در اداره پیش بینی فرودگاه مهرآباد خلبانان قبل از پرواز موظفند هوای مسیر پرواز خود را از پیش بینان دریافت دارند

- ۲ - سالنامه سال ۳۵ - ۱۳۳۴ بدوزبان فارسی و انگلیسی: تاریخ انتشار ۱۳۳۷
- ۳ - آمار باران تهران تاریخ انتشار بهار ۱۳۳۹
- ۴ - سالنامه هواشناسی سال ۳۶ - ۱۳۳۵ بدوزبان انگلیسی و فارسی: تاریخ انتشار مهرماه ۱۳۳۹
- ۵ - بولتن ماهانه فنی و اداری بزبان فارسی شروع فروردین ۱۳۳۹

همکاریهای بین المللی

همانطور که گفته شد قانون الحاق ایران بسازمان هواشناسی جهانی در سال ۱۳۳۷ از تصویب مجلسین گذشته و بساین ترتیب ایران در عداد

در مملکت ما علم و فن جدیدی بوده و تا بحال بآن کمتر توجه شده است. لهذا بعلت کمبود کارمند برای بررسی آمارها و تحقیقات علمی به رسیدگی آمارهای موجود و آمارگیری از آنها اکتفا گردیده و البته در این مورد سعی شده تا از نظر آماری رفع احتیاج کلیه دستگاههای مملکتی در سالهای اخیر بشود.

ضمنا این قسمت از هواشناسی ایران توانسته است با عرضه داشتن نشریات مفید کمک موثری به شناسائی و معرفی سازمان هواشناسی کشور به طبقات مختلفه بنماید. این نشریات عبارتند: ۱ - بولتن فنی ماهیانه بدوزبان فارسی و انگلیسی شروع ژانویه ۱۹۵۸

در مرکز مخابرات هواشناسی فرودگاه مهرآباد گزارشات جوی دنیا بوسیله دستگاههای راديو تله تاپ از مراکز پخش بزرگ دنیا دریافت و برای تطبیق با نقشهها در اختیار قسمت نقشه کشی گذاشته میشود

هواشناسی جهانی تعیین نموده و دارای يك استاندارد بین المللی است.

۲- رفع نیازمندیهای دستگاه کشاورزی و آبیاری

احتیاجات هواشناسی کشاورزی و آبیاری بوسیله يك شبکه از ایستگاههای کلیماتولوژی و باران سنجی مرتفع میگردد. تعداد ایستگاههای کلیماتولوژی ایران ۱۳۶ و باران سنجی ۲۵ ایستگاه است. هواشناسی ایران توانسته است با استفاده از این شبکه و همچنین کمکهای مالی مرکز تحقیقات علمی برای زمینهای خشک نقشه پراکنندگی باران سالیانه ایران را تهیه و ترسیم نماید. این نقشه که در سال ۱۹۵۹ تهیه گردید فوق العاده مورد توجه مراجع بین المللی قرار گرفت.

با در نظر گرفتن وسعت خاک و احتیاجات مملکتی این شبکه نیز مانند شبکه ایستگاههای مربوط به هواشناسی هواپیمائی کافی نبوده و اداره کل هواشناسی ایران در نظر دارد تا بابت توسعه و ازدیاد ایستگاههای باران سنجی و کشاورزی رفع این نقص را بنماید.

۳- بررسی آمارها و تحقیقات علمی

مشکل عمده کار هواشناسی ایران نداشتن کارمندان فنی بتعداد کافی است تا بتوانند وظایف حساس گوناگون آنرا در هر قسمتی انجام دهد. چه، همانطور که قبلا گذشت اصولا هواشناسی

های رادار هواشناسی نیز بشود. قسمت پیش بینی هواشناسی که عهده دار تهیه پیش بینیهای مورد لزوم برای پرواز هواپیماهاست غیر از استفاده از گزارشات داخله بوسیله شبکه مخابراتی مخصوص کلیه گزارشات جوی روزانه کشورهای همجوار را با استفاده از دستگاههای پخش مملکتی و شبیه فاره دریافت و مورد استفاده قرار میدهد.

اکنون در مرکز این اداره که در فرودگاه مهرآباد قرار دارد کلیه حوائج هواشناسی، پروازهای بین المللی و ملی مرتفع و موجبات رضایت شرکت های بزرگ هواپیمائی و حمل و نقل جهان فراهم گردیده است.

بطوریکه امروزه علاوه بر آنکه فرودگاه مهرآباد یکی از پر ترددترین فرودگاههای خاور میانه در آمده است پروازهای فوق العاده طولانی نیز از تهران بسوی شرق و غرب با هواپیماهای جت مسافربری انجام میگردد که اداره پیش بینی را موظف میسازد تا وضعیت جوی مسیر را کاملا برای این قبیل پروازها تشریح و نقشههای لازمه را تهیه نماید. ضمنا فرودگاه بین المللی آبادان نیز دارای يك سرویس پیش بینی مجهزی است که تحت نظر مرکز پیش بینی در مهرآباد احتیاجات پروازی آن فرودگاه را مرتفع میسازد.

متدور روش کار کلیه قسمتهای فوق الذکر که انجام امور فنی هواشناسی را در مملکت ما عهده دار میباشد. بهمان شیوه و روشی است که سازمان

آمارهای هواشناسی ایران با ماشینهای الکترونیکی آی-بی-ام تهیه میشود

شبکه ایستگاههای هواشناسی

نموداری از کلاسهای فنی و وضع پرسنلی اداره کل هواشناسی و مقایسه آن از بدو تاسیس تا کنون

الف - شبکه ایستگاههای همانطوریکه قبلاً گذشت اداره کل هواشناسی دارای تعداد ایستگاههای رادیوسوند پایلت بالن سینوپتیک - باران سنجی - و کشاورزی است که از سال ۱۳۳۵ به بعد متدرجاً توسعه یافته است. جدول ذیل نموداری از توسعه شبکه ایستگاههای هواشناسی را نشان میدهد.

نوع ایستگاه	سال ۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۱۳۳۹
رادیوسوند	۱	۱	۲	۲	۴
پایلت بالن	۳	۷	۸	۸	۸
سینوپتیک	۲۹	۳۱	۳۳	۳۵	۴۵
باران سنجی	-	۴	۱۸	۲۰	۲۵
کشاورزی	۷۰	۷۰	۱۴۰	۱۴۵	۱۴۶
جمع	۱۰۳	۱۱۹	۱۹۱	۲۰۰	۲۰۶

ب- آموزش و کلاسهای فنی - مشکل عمده کار هواشناسی نداشتن تعداد کافی کارمندی است که بتوانند وظایف گوناگون، حساس آنرا انجام دهند و در چند سال اخیر اداره کل هواشناسی حداکثر مساعی خود را در راه تقویت کادر فنی بکار برده است.

در سال ۱۳۳۶ تعداد کارمندان فنی و کلاس دیده این اداره بالغ بر ۱۴ نفر بیش بین هواشناس (که دارای لیسانس، دیپلم و ششماه تحصیلات تخصصی هواشناسی بوده) و ۹۸ نفر دیده بان (که دارای دیپلم و ششماه تحصیلات تخصصی بوده اند) بوده است.

جدول زیر نمودار وضع کلاسهای فنی مختلف و تعداد فارغ التحصیلان آن کلاسها میباشد.

سال	کلاس پیش بینی	کلاس دیده بانی	کلاس رادیولووند	کلاس مختبرات	کلاس بازرسی	کلاس میکائیک
۳۵	مدت ۱۸ ماه ۷ نفر	مدت ۶ ماه ۴۱ نفر	مدت ۶ ماه -	مدت یکسال -	مدت ۳ ماه ۲ نفر	مدت یکسال -
۳۶	-	۳۴	-	-	-	-
۳۷	-	-	۹ نفر	۱۳ نفر	-	-
۳۸	-	-	-	-	۸ نفر	-
۳۹	-	۴۰ نفر	-	-	-	۹ نفر

ج- کارمندان و پرسنل - در اداره کل هواشناسی علاوه بر کارمندان فنی که از کلاسهای تخصصی فارغ التحصیل شده اند عده زیادی کارمندان غیر فنی مشغول انجام وظیفه اند که از نظر استخدامی وضع آنها با یکدیگر تفاوت میکند. این جدول تعداد کارمندان را از هر طبقه در سالهای مختلف نشان میدهد.

مستشاران سازمان هواشناسی جهانی و سازمان هواپیمائی کشوری جهانی در ایران

بازدید کنندگان

در این مدت که دولت ایران رسماً عضویت سازمان هواشناسی جهانی در آمده است شخصیت های برجسته ای از سازمان مذکور بکشور ما آمده و از قسمت های مختلف هواشناسی بازدید بعمل آورده اند که این بازدیدها در پیشرفت طرح های هواشناسی کشور ما تا پیر فراوانی داشته است.

سال گذشته آقای دکتر سباسبان رئیس کمک های فنی و در سال جاری آقای دیویس دبیر کل سازمان هواشناسی جهانی بایران آمدند، ضمناً در کنفرانس ناحیه ای آسیا که سال گذشته در شهر رانگون پایتخت برمه منعقد گردید طی ملاقاتی که بین آقای «ویسو» رئیس مجمع هواشناسی جهانی و آقای دکتر گنجی بعمل آمد آقای ویسو وعده کردند که سازمان هواشناسی جهانی مساعدت های لازم را در زمینه دادن بورس های تحصیلی به هواشناسی ایران بنماید.

اعضاء رسمی این سازمان در آمده است ولی سازمان مزبور از مدت قبل از تصویب این قانون خدمات مشورتی کارشناسان خود را در اختیار این دستگاه قرارداد و در نتیجه اداره کل هواشناسی از اواخر سال ۱۳۳۴ تا بهار سال ۱۳۳۹ از خدمات ۵ نفر کارشناس هواشناسی که مدت خدمت آنها از چند هفته تا دو سال بطول انجامید برخوردار گشته است و هم اکنون فراراست یک نفر کارشناس ائرو لوژی در بهار سال ۱۳۴۰ برای مدت یکسال در این اداره انجام وظیفه نماید.

غیر از استفاده از مستشاران سازمان هواشناسی جهانی، اداره کل هواشناسی ایران در قسمت هواشناسی هواپیمائی از وجود تعدادی از مستشاران سازمان هواپیمائی کشوری جهانی (I.C.A.O) International Civil Aviation - Organization نیز استفاده نموده و هم اکنون نیز یک نفر از طرف سازمان I.C.A.O با دستگاه پیش بینی همکاری مینماید.

سال	کارمند رسمی	کارمند پیمانی	کارمند روز مزد	کارمند مامور	جمع
۱۳۳۵	-	-	۲۲	۵۷	۷۹
۱۳۳۶	-	-	۶۷	۵۶	۱۲۳
۱۳۳۷	-	-	۱۱۱	۵۶	۱۶۷
۱۳۳۸	-	-	۱۴۹	۵۶	۲۰۵
۱۳۳۹	۳۳	۵۷	۱۱۲	۶۳	۲۶۵

علاوه بر این اداره کل هواشناسی ۱۳۰ نفر متصدی ایستگاه کلیماتولوژی یاباران سنجی دارد که درازای انجام دیده بانی حق الزحمه ای دریافت مینمایند.

شرکت نمایندگان هواشناسی

ایران در کنفرانس های بین المللی

بستگی اداره کل هواشناسی ایران بسازمان های بین المللی مانند سازمان هواشناسی جهانی W.M.O - هواپیمائی کشوری جهانی I.C.A.O ایجاب مینماید که از نظر آشنائی و اطلاع از نظریات و تصمیمات دنیا، نمایندگان خود را به کنفرانس های جهانی یا ناحیه سازمانهای فوق اعزام دارد.

خوشبختانه این عمل با توجه به امکانات مالی هواشناسی ایران تا حدودی انجام شده و دولت ایران توانسته است در اغلب کنفرانس های مهمی که با کار ناحیه آسیا مرتبط بوده است یک دو نفر نماینده اعزام نماید. غیر از آنچه بان اشاره کردید اداره کل هواشناسی نمایندگان نیز برای بررسی وضع ارتباطی و هواشناسی کشورهای عضو پیمان مرکزی در موارد لزوم فرستاده است که نام کنفرانس و اسامی نمایندگان اعزامی شرح داد میشود.

۱- کنفرانس جهانی سیلنپویک CSMI که در ماههای ژانویه و فوریه سال ۱۹۵۸ در شهر دهلی نو منعقد گردید نماینده دولت ایران در این کنفرانس آقای عبدالحسین پرویز نوائی رئیس اداره پیش بینی هواشناسی بودند و در این کنفرانس مقررات لازم برای اجراء کلیه کشورهای جهان بمدت ۴ سال در مورد هواشناسی سنئوپتیک تهیه و تدوین یافت

۲- دومین کنفرانس ناحیه مدیترانه و آسیا مربوط به سازمان هواپیمائی کشوری جهانی که در سال ۱۹۵۹ در شهر رم و در مورد هواشناسی هواپیمائی منعقد گردید نمایندگان هواشناسی ایران در این کنفرانس عبارت بودند از: آقای دکتر حسن گنجی مدیر کل هواشناسی ایران که بسمت رئیس هیئت نمایندگی و آقای مهندس عبدالحسین پرویز نوائی بعنوان نماینده در کنفرانس مذکور شرکت نمودند.

۳- اولین کنفرانس هواشناسی پیمان مرکزی در انکارا با شرکت آقای دکتر گنجی مدیر کل هواشناسی و سروان جلال طباطبائی و کیلی تشکیل گردید

۴- دومین کنفرانس ناحیه آسیا که در شهر رانگون پایتخت برمه منعقد گردید. نمایندگان ایران در این کنفرانس آقایان دکتر گنجی و عبدالحسین پرویز نوائی بوده اند. این کنفرانس از نظر کشور ایران که در ناحیه آسیا واقع میباشد فوق العاده مهم و قابل توجه بوده است.

۵- دومین کنفرانس ناحیه پیمان مرکزی که در شهر انکارا با شرکت آقای مهندس عبدالحسین پرویز نوائی و سرکار سروان جلال طباطبائی و کیلی منعقد گردید.

هواشناسی ایران تشکیل گردید.

۶- سومین کنفرانس کمیته هواشناسی سازمان پیمان مرکزی از دهم تا پانزدهم آذرماه در لندن تشکیل گردید. در این کنفرانس آقای محمدحسن گنجی مدیر کل هواشناسی بنمایندگی دولت ایران شرکت نمودند

۷- کنفرانس کمیته کلیماتولوژی سازمان هواشناسی جهانی کمیته کلیماتولوژی یکی از کمیته های فنی سازمان هواشناسی جهانی است که هر سه سال یک مرتبه به منظور بررسی و طرح برنامه های اجرائی کلیماتولوژی تشکیل جلسه میدهد و این مرتبه مدت آن پانزده روز از ۱۲ تا ۲۶ آذرماه ۱۳۳۹ و محل انعقاد آن در چرچ حوس لندن بود که آقای دکتر گنجی به نمایندگی از طرف دولت ایران در آن شرکت نمودند.

جلسه افتتاحیه این کمیته با نطق موثر لردهیلشام وزیر علوم انگلستان شروع گردید. و در آن جمعاً در حدود ۷۰ نفر نمایندگان سی کشور و چندین سازمان بین المللی حضور داشتند. برنامه کار کنفرانس شامل ۲۴ عنوان از قبیل روشهای اندازه گیری و احتساب عوامل اقلیمی. مسائل بیو کلیماتولوژی. تغییرات و نوسانات اقلیمی. تقسیم بندی اقلیم. روشهای جدید آماری و استفاده از دستگاههای مکانیکی. هم آهنگی در مشاهدات اقلیمی. میکرو کلیماتولوژی همکاری با سازمانهای بین المللی و امثال آن بود و رویه هر هفته در حدود ۸۰ گزارش در باره عناوین فوق در دو گروه کار مورد بحث واقع میشد.

در مدت کنفرانس یک ضیافت رسمی از طرف دولت انگلستان در لانکاستر حوس داده شد که در آن چند تن از وزراء و معاونین علوم و صنایع و کشاورزی انگلستان شرکت کردند و یک روز هم جلسات در آنج من شاهنشاهی هواشناسی انگلستان منعقد گردید.

کارکنان نشریه ماهانه اداره کل هواشناسی از مساعی آقای مهندس عبدالحسین پرویز نوائی که در تهیه و تنظیم مطالب این نشریه همکاری صمیمانه ای نموده اند کمال سپاسگذاری را دارند.